

“За класическа земя на кукерите днес се смята само Югоизточна Тракия. Участниците в карнавала се наричат кукери. .. От останалите лица в групата най-голямо постоянство показват харачарите и плюфкачите. Вместо тях или край тях се показват цигани с почернени лица (циганин и циганка, или пет-шест цигани общо)” (Арnaudов 1972: 70-71).

В състава на кукерските дружини в Източните Родопи се срещат цигани (с начернени лица) или циганка с малко дете (СБНУ 1891: 275-276).

В Североизточна България кукерската майка, която е централен персонаж в обичая, също се нарича и циганка. В игрите на “старците” и “кукерите” от селищата в подножието на Стара планина – Габарево, Павел баня, Осетеново, Тъжа, Турия, Дунавци и др. мечката и мечкарят са типични цигански образи. Газенето от мечка на участници в обряда или на човек от публиката е свързано със силната вяра в оздравителната сила на действието (Маринов 1914: 377; Петков 1978; РИМ-Стара Загора 44).

В кукерските игри в с. Турия, Казанлъшко циганските персонажи заемат централно място. Те водят със себе си “циганка”, която според древния ритуал трябва да бъде оплодена и да роди дете. Самото оплождане се извършва от един от “циганите”, който носи кросно със символично значение. В някои игри раждането става на дърво, което е една своеобразна алегория на плодородието. Циганин е водачът на убиваната и възкръсваща камила, символ на умиращия и отново възраждащ се живот, редом с него са жена му и малкото им дете (Краев 1979: 154-155; Константинов 1983: 204).

Участниците са облечени в стари изпокъсани и раздърпани дрехи, с начернени и мръсни лица, често боси, някои носят торби и тояги – все елементи от реалната действителност на етноса.

Образите на циганина и на циганката се наслагват върху някогашните архаични прототипи. Придават нови, характерни в определена степен за циганите и по-понятни за българите, черти и особености. Както старата жена въобще, така и циганката, според народните представи, се смятат за носителки на свръхестествени магически способности поради връзките си със света на нечистите сили. Тези вярвания се базират донякъде на конкретните битови реалии – циганките от различни, чергарстващи и отседнали групи, са се занимавали с врачуване, продажби на лековити и магически билки, правене на зловредни магии и неутрализирането им (Попов 1992-а: 60-61).